

Az Útmutató 2011. évi májusi igéje:

„A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővüljétek a reménységben a Szentlélek ereje által. (Róm 15,13)

A hegycsúcsok magánya

Akkor odament hozzá a Zebedeus fiainak anyja fiaival együtt, leborult előtte, és kérni akart tőle valamit. Jézus megkérdezte tőle: "Mit akarsz?" Ő így felelt: "Mondd, hogy az én két fiam közül az egyik jobb kezed, a másik bal kezed felől üljön a te országodban." (Mt 20,20-21)

Oda fel a csúcra csak kevesen jutnak. Hisz életveszélyesek a leküzdendő akadályok, embert próbálóak a kihívások, dacolni kell az ellenszéllel és sok lemondással és áldozathozattal jár a csúcsok meghódítása. Sokan vannak a lemaradók. Akik elindulnak, de útközben elfogy az erő, a lelkesedés, az akarat, a kitartás. A nagyobb magasságok felé megfogyatkoznak az úti-társak, és elkerülhetetlen a magány megtapasztalása.

Nikodémus az éjszaka leple alatt, titokban megy Jézushoz, mert tanítását hallva rádöbben arra, hogy Jézustól van még mit tanulnia. Az írástudók magánya ez, akik mernek

a tömeggel szembe menni, akik elképzelhetőnek tartanak valami újat, minden eddigi korlátot és gondolatot meghaladót és ennek valóságára rádöbbenve - akár látszattal és gúnnal is dacolva - merik követni az ismeretlent.

Bár a bűnökre mutat rá, mégis népszerű Keresztelő János, és sokan érkeznek a Jordánhoz, hogy hallgassák és megkeresztelkedjenek. Amikor azonban Jézus érkezik, Keresztelő János bűnbánattal leborul, és ő szeretne megkeresztelkedni. Az útkészítők magánya ez, akik felismerik küldetésük határát, és képesek átadni helyüket akkor, amikor a náluknál nagyobb érkezik.

A 38 éve beteg férfi a Bethesda tavánál tisztában van helyzetével és esélytelenségével. A nincs emberem magányának terhe még elviselhetetlenebbé teszi szenvedéseit. A mélységek hegycsúcsa ez, amikor a szenvedő már maga sem remél, mégis ott várakozik hosszú éveken keresztül a gyógyító víz szélénél.

Pál apostol vállal börtönt és üldözést, életveszélyt, gúnyt és szenvedést azért, hogy hirdesse a Krisztusról szóló örömhírt. Az erősek magánya ez, akik merik felvállalni erőtlenségüket, hogy rámutassanak annak erejére, akiktől erejük származik.

A hegycsúcsokért meg kell küzdeni. E küzdelem veritéke, magánya és áldozata nem kikerülhető. Átlátszóak a gögösen nagyotmondók, akik a magassággal dicsekednek, de a közelükben sem voltak. A hegycsúcsok ugyanis alázatra tanítanak, és szavak nélkül is vallanak azokról, akik megjárták őket.

A csúcsok magassága és magánya új dimenziókat nyit meg előttünk. Rádöbben arra, hogy a magasság nem cél csak átmenet, amely világos látást és egyértelmű hangsúlyokat állít elénk. Az elviselt szenvedés és lemondás után felelmes annak bizonyossága, hogy tisztázódik a megtett út és megláthatunk valamit – még ha csak homályosan is - a nagy egészben.

A hegycsúcsok visszavezetnek bennünket a völgybe. Megértetik velünk, hogy igazi küldetésünk nem a magasság hajszolása, nem az önarckép fényezése, és nem is a nagy egész átfogása, hanem helyünk felismerésében és a másik felé való odafordulásban keresendő. Egy hegycsúcsra járt szavaival: „Hiába fűrösztöd önmagadban, / csak másban moshatod meg arcodat, / Légy egy fűszálon a pici él / s nagyobb leszel a világ tengelyénél.” (József Attila) A kereszt magasságát és magányát megjárt pedig így fogalmazza meg az onnan meglátható, mindent összefoglaló lényegét: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és teljes erődből. Szeresd felebarátodat, mint magadat. Nincsen más parancsolat, amely nagyobb ezeknél.” (Mk 12,30-31)

GYÜLEKEZETI ALKALMAK ÉS HÍREK

Istentiszteletek

- **Bécs, Auferstehungskirche 1070 Lindengasse 44/a. kápolna**
2011. június 05. 11.00 óra Istentisztelet, konfirmációi vizsga
- **Graz, Heilandskirche (8010 Graz, Kaiser Josef-Platz 9.)**
2011. június 05. 16.00 óra Istentisztelet, majd Szeitl Zita kántorunk rövid orgonakoncertje

Istentiszteleteinket közös beszélgetés és agapé követi. Szeretettel hívjuk istentiszteleti közösségünkbe!

A lelkészi hivatal telefonszáma (csak mobiltelefonon elérhető): ☎ +43/650 58 777 12

E-mail címünk: ✉ evang-ungarisch@aon.at, Home page: www.evangelisch.at

Gyülekezeti piknik – Höfleinben és Graz-Fadingban

A tavalyi évhez hasonlóan idén is gyülekezeti találkozóval, bográcsozással zárjuk a félévet. A graziakkal 2011. május 29-én (vasárnap) találkozunk a 8143, Fading 6.-os cím alatt, a Szalai házaspárnál. A bécsi gyülekezetet pedig Takács János hívta meg, 2011. június 04.-én (szombat) a cím: 2465 Höflein, Römerstraße 5, (Bruck an der Leitha melletti település). Köszönjük mindazoknak, akik az ebéd elkészítésén fáradoznak, süteményeket az érkezőktől örömmel fogadunk. A baráti beszélgetések, séták, kirándulás, kötetlen együttlét építi, erősíti kis közösségünket és lehetőséget nyújt pihenésre, kikapcsolódásra is. Családtagokat, ismerősöket is szeretettel látunk. Jelentkezni lehet a lelkészi hivatal telefonszámán (0650/5877712). Mindazok, akik szívesen jönnének, de nem tudják megoldani az utazást, azok is jelezzék szándékukat, bizonyára jut hely számukra egyik-másik autóban.

Böjti gyülekezeti találkozó és közgyűlés

Nagyböjt negyedik vasárnapján, 2011 április 03.-án Bécsben az istentiszteletet a megszokottól eltérően nem a kápolnában, hanem a nagytemplomban tartottuk. Nagy örömeinkre szolgált, hogy az átlagnál többen vettek részt az ünnepi alkalmon. Jézus halálára és feltámadására gondolva együtt készültünk lélekben a Húsvétra. Az ígét Dr. Solymár Mónika hirdette, felolvastak Farkas Andrea és Schubert Géza. Az istentiszteletet úrvacsora követte, melyen tavalyi konfirmandusaink is részt vettek. Külön érdekesség, hogy ezennel Emil Tsang, fiatal hongkongi kántor kísérte orgonajátékával az istentiszteletet.

A szertartás után a gyülekezeti teremben a jelen lévő presbiterek valamint a gyülekezet többi tagja közgyűlést tartottak. A gyülekezet helyzetéről való beszámolóban az egyházra vonatkozó részeket lelkésznőnk ismertette, Andorka Rudolf felügyelő pedig a gazdasági háttérrel vázolta fel. A soproni konfirmandus találkozóról Farkas Andrea számolt be, majd a gyülekezet további terveiről és programjairól esett szó. Istentiszteleteink egyik rendszeres látogatója, Takács János szeretettel meghívta gyülekezetünket vidéki házába bográcsozásra.

A megbeszélés ideje alatt asszonyaink a konyhán készítették elő a közös ebédet. Grassely Mária főzte idén is a már hagyománynak számító székely káposztát. Andorka Rudolf ennek lengyel változatával, a bigosszal készült az alkalomra. De milyen lett volna a finom étel igazi jó magyar kenyér nélkül? Erről a Skerlec család gondoskodott. Az asztali ima után terítékre került a káposzta és hamarosan két üres fazék maradt csak hírmondónak. Andrea anyukája, Blanka saját készítésű süteménnyel kedveskedett és a kávé sem maradhatott el. Külön köszönet jár az asztalok húsvéti terítéséért Gludovác Hédinek és Döbrentey Anikónak az illatos csokorért, amely az oltárt is díszítette.

Mindnyájunknak jól esett egy csepp megnyugvást stresszes, rohanó világunk tengerén. Beszámolómat az igehirdetés alapigéjének utolsó mondatával zárom, ahogy az János evangéliumában található: "Mert az én Atyámnak az az akarata, hogy annak, aki látja a Fiút, és hisz benne, örök élete legyen, én pedig feltámasztom őt az utolsó napon."

Andorka Hanna

Kedves Olvasóink!

Májusi számunkban a mellékelt csekken adakozásra hívjuk támogatóinkat! Gyülekezetünk életét, működési költségeinket és az újság megjelentetését támogatják mindezzel. Szükségünk van a támogatás ezen anyagi formájára, mint ahogy köszönettel veszünk és szívesen fogadunk bármilyen más részvételt és segítséget is. Itt köszönjük meg eddigi támogatásukat, amely lehetővé teszi további munkánkat. Köszönettel:

A gyülekezet presbitériuma

Imádkozni az anyanyelvemen szeretnék...

Nagybocskai Zsófia kislányát, Maját 2010-ben kereszteltük meg a grazi evangélikus templomban. A dél-stájer tradíciók iránt elkötelezett, osztrák katolikus Michelitsch család szeretetben, jó hangulatú közösségben együtt ünnepelt a magyarországi evangélikus gyökerekkel rendelkező Nagybocskai családdal. A keresztelő óta Zsófi jelenlétével, kedves személyiségével részévé lett gyülekezetünk életének. E rövid interjún keresztül mutatjuk be őt és családját.

Hogyan és mikor kerültél Grazba? Bemutatnád röviden önmagad?

Egy dél-somogyi kivárosból, Nagyatádról indultam el 1998-ban „szerencsét próbálni“. Előzőleg Kaposváron végeztem a Tanítóképző Főiskolán, s mivel egyrészt a közelben nem volt épp szabad tanítói állás, másrészt szerettem volna idegen nyelvet tanulni, meg egy kicsit „világot látni“, egy ismerős által ajánlott családnál kötöttem ki Grazban. Az ittlétet eredetileg egy évre terveztem, az egy évből kettő lett, a kettőből immáron tizenhárom. A munka mellett eleinte nyelvtanfolyamokra jártam, majd beiratkoztam a Grazi egyetem fordító-tolmács szakára. Az au-pair állás a tanulmányokkal egy idő után összeegyeztethetlenné vált, így esténként főztem és felszolgáltam, az egyetemi idő utolsó éveiben egy teaházban dolgoztam. 2007-ben szereztem diplomát német-olasz szakos fordítóként. Mivel nagyobbik gyermekünk, Maxi korábban érkezett mint terveztük, a diplomavizsgámat már hármashoz ünnepeltük... Azóta főállású anyuka vagyok, ez év őszétől szeretnék majd fordítóként munkát találni.

Az ittmaradás egyik fő szempontja férjed, Michael megismerése volt, aki osztrák vendéglátós családból származik. Mit jelentett ez számodra a beilleszkedés szempontjából?

Michit 11 éve ismerem, vagyis megismerkedésünkkel még csak két éve tanultam németül. Ez természetesen édeskeves volt ahhoz, hogy a dél-stájer család dialektusát zökkenőmentesen tudjam követni. Ennek ellenére nagyon nagy szeretettel fogadtak, és biztonságot adó érzés volt, hogy szinte azonnal családtagnak tekintettek. Időközben már a 85 éves nagymamával is tudok értelmes társalgást folytatni, és apósom vicceinél is többnyire ráérzek, hogy mikor kell nevetni...

A család ahonnan érkezel egy régi evangélikus család. Nagypád, Nagybocskai Vilmos evangélikus lelkész, akinek neve magyar evangélikus körökben ismerősen cseng. Bemutatnád nekünk őt?

Nagypapám 1940-ben jelentkezett a Soproni Evangélikus Teológiára, melyet kitüntetéssel végzett el. Segédlelkészként Pilisre került, ahonnan a közeledő front miatt a község vezetői, orvosa, lelkésze elmenekült. Többször volt közvetlen életveszélyben, de lehetetlen körülmények között is végezte szolgálatát. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy 1947-ben óriási többséggel a pilisi gyülekezet lelkészévé választotta. 1958-ban egyházpolitikai okból – Ordass püspök úr melletti kiállítás miatt – el kellett hagynia szeretett gyülekezetét. A Békés megyei Gerendásra került, amely lelkileg és anyagilag is nehéz terhet jelentő változás volt. A három gyermekes családdal együtt élt a két egyedül lévő nagymama is, akiről gondoskodni kellett. Négy hónap ott tartózkodás után legkisebb gyermeke mandula műtét közben meghalt. Talán ez volt életében a legnagyobb csapás. 16 év gerendási szolgálat után 1974-ben Káldy püspök váratlanul Kiskőrösre helyezte, ahol a gyülekezet nagysága miatt szintén nem volt könnyű dolga. 1988-ban kérte nyugdíjazását és gyermekei után Nagyatádra költözött. Nyugdíjas lelkészként előbb csak besegített, majd több mint 10 éven át – ahogyan ő mondta – „Sikter János segédlelkészeként” látta el a szolgálatot.

Élete utolsó időszakában német ill. latin teológiai művek magyarra fordításával foglalkozott. Egyedülálló teológiai tudású lelkész volt, akinek az emberekkel való törődés a mindennapjaihoz tartozott. Unokájaként kitűnő humorérzékére, széleskörű tudására és állandóan sugárzó szeretetére emlékszem a leginkább. Ha egyszer elkezdett történeteket mesélni, az asztal alá lehetett gurulni a nevetéstől. Még gimnazistaként is rendszeresen jártam hozzá matekozni. Városunkban mindenki ismerte őt, hiszen az újságárustól a pékig, a piacon áruló nénitől a polgármesterig mindenkinek a történet meghallgatta és mindenkihez volt egy-két jó szava. Személyén keresztül mindenki érezhette és tapasztalhatta Isten jóságos szeretetét.

Édesapád és édesanyád is aktívan részt vesznek Magyarországon az evangélikus egyház életében. Hogyan, és mit jelet számodra ez az indítás?

Édesapám, Nagybocksai Tamás korábban a Somogy-Zalai egyházmegye felügyelőjeként, jelenleg pedig presbiterként ill. zsinati tagként közreműködik az egyház életében. Édesanyám nyugdíjasként fogott hozzá, hogy fölelevenítse gyermekkorában szerzett zongoratudását és vette át a korábban nagymamám által ellátott kántori szolgálatot. A kaposvári tanítóképző főiskolán annak idején a tanítói képesítés mellett lehetőség volt az evangélikus hitoktatói diploma megszerzésére is, nem utolsó sorban ez motivált a pályaválasztási döntésben. A nagyatádi szórványgyülekezetben ugyan nem volt igény és lehetőség a hitoktatásra, a képzésben – Szemerei Jánostól - úgymond az egész életre kaptunk útravalót. Nem tudom itt lesz-e szükség valaha hitoktatóra, de bármilyen más módon mindenképp szeretnék aktívan részt venni a gyülekezet életében.

Mit jelent számodra kereszténységed?

Egyrészt mérhetetlen nagy ajándék, másrészt felelősség és feladat, amely szülőként még tudatosabbá vált bennem. Nem csupán orientáció, hanem életvitel, amelyet szeretnék a környezetemnek és a gyerekeimnek is továbbadni.

Bemutatnád röviden gyermekeiteket?

Maxi 2,5 éves, nagyon nyitott, jókedvű és beszédes kisfiú, legalábbis épp azt a korszakát éli, amikor is szünet nélkül magyaráz, mondókáz és énekel, mindent megjegyez amit csak hall. Igazi minden lében kanál kisgyerek, mindent megvizsgál, kipróbál, megkóstol, kiborít, mindenre fölmászik, semmitől nem riad vissza. Ennek következtében az életünk és a napjaink 99 %-ban Maxi körül forognak, ugyanis egy pillanat kihagyás elég ahhoz, hogy pl. a lakás egy indiai fűszerkereskedés illatát idézze fel bennünk, miután

Maxi a fűszeres fiók tartalmával bedörzsölte a bútorokat, és az ehhez hasonló ötletekből van neki mindig egy-kettő raktáron... Születésétől fogva mindig is nagyon eleven kisfiú volt, de mondjuk mindkét család első unokájaként nagy is volt körülötte a felhajtás. Nem volt neki egyszerű elfogadni, hogy Maja születésével megszűnt az „egyeduralom“, ennek ellenére szereti a hűgát, és kedves hozzá - legalábbis az esetek többségében az. Maja, akinek húsvétkor van az első születésnapja, egész más természetűnek mutatkozik, kezdetektől fogva nagyon nyugodt és könnyen kezelhető baba. A második hónaptól átaludta az éjszakákat, egész nap mosolyog és nevetgél, csak akkor sír, ha éhes, de akkor sem azonnal. Ő tényleg úgymond a napfény az életünkben, túlzás nélkül: minden vele töltött pillanat boldog, soha nem nehéz vagy fárasztó a vele való foglalkozás. Ehhez képest aránytalanul kevés időt töltünk vele aktívan, nem készülnek róla olyan gyakran fényképek és a babanaplóban sem telnek a lapok olyan gyorsan mint ahogy lehetne, valahogy most mindig minden Maxiról szól. Na de gondolom nem lesz ez mindig így...

Örülünk, hogy rátaláltál kicsiny gyülekezetünkre. Hogyan éled meg itt Ausztriában magyarságodat, és mit jelentenek számodra ebben az itteni magyar közösségek?

A magyarságtudat akkor jelentkezett igazán először az életemben, amikor Grazba kerültem, de ez talán természetes is. Az is természetes volt, hogy kerestem az itteni magyarok társaságát, a magyar közösségeket, hiszen honvágyam volt, nem találtam a helyem, magyarok között éreztem magam igazán „otthon“. Aztán jött egy olyan időszak, amikor a német nyelv és kultúra minél alaposabb ismerete és a beilleszkedés utáni vágy erősebb volt, így nem kerestem tudatosan a magyar kapcsolódó pontokat. A gyerekek megszületésével azonban megint egy új korszak vette kezdetét. Az ember ilyenkor önkéntelenül is elgondolkodik, hogy mi az, amit a gyerekeinek tovább szeretne adni. Nagyon fontosnak tartom, hogy megtanuljanak magyarul, és hogy ne csak a papíron, hanem a szívében is kettős állampolgárok legyenek. Örülök, hogy újra rátaláltam erre a magyar közösségre, mert az elmúlt években amíg a német nyelvű istentiszteletekre jártam, rá kellett jönnöm, hogy akármilyen türethetően beszélek is németül, gondolkodni és álmodni is tudok ezen a nyelven, az egyetlen dolog amit csak az anyanyelvemen szeretnék, az az imádság. Ezúton is köszönöm a grazi gyülekezetnek a szeretetteljes fogadtatást, bízom abban, hogy egykor Maja és Maxi is aktív részesei lesznek a közösség életének.

Liszt Ferencről - másképpen A nagy Mester születésének 200. évfordulójára

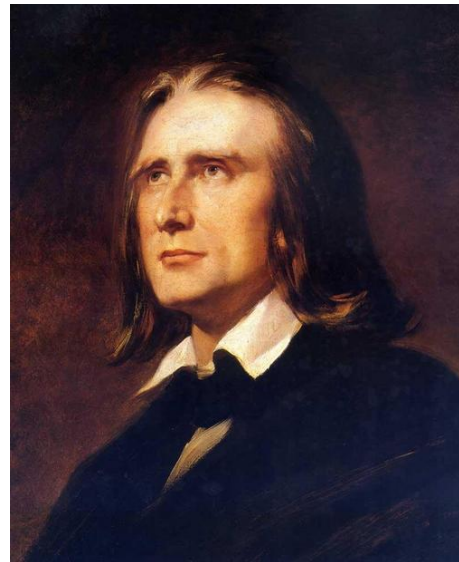
Nem lesz könnyű a feladatom. Olyan emberről szeretnék írni, akiről már mindent elmondtak, amit csak lehetett. Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóján rá emlékezik a zenei világ, mindenütt az ő művei hangzanak fel, jól ismert arcképei díszítik a hangversenyeket, a róla szóló előadásokat hirdető plakátokat. Bennünk, zongoristákban felmerül a gondolat: milyen jó is lenne, ha a festményekhez hasonlóan „zenei festmények, fényképek“ is léteznének a nagy hang-varázsló játékaról, hogy végre ne csak a képzelet hozza elénk a művészetét, hanem hangról hangra kísérhessük zenélésének útját az ő keze nyomán. Így csak álmodhatunk arról a fergeteges, százszor megénekelte tudásról, amellyel Liszt a legnagyobb mélységekből a világos csúcsok felé tudta röpiteni egyik percről a másikra a hallgatóit.

„Le génie oblige“ - A lángész kötelez: Liszt Ferenc eszerint a mottó szerint élt és munkálkodott egész életében. Nem szükséges felsorolnunk jótékonyági hangversenyeinek hosszú listáját, a magyar zenekultúra megeremtéséért folytatott erőfeszítéseit, zenész társai megsegítése érdekében történt önzetlen tevékenységeit, iskolák, árvaházak, alapítványok létesítését – mindez sok helyen olvasható, hallható. Maga Richard Wagner is, Cosima lányának második férje, sokat köszönhetett neki, nemcsak műveinek hangversenyeken való bemutatásával – noha Wagner soha egyetlen Liszt-művet sem vett fel a műsorába – hanem a nagy német zeneszerző lelki viharaiival, élete minden fájdalomának kitombolásával való önzetlen törődésével, azok türelmes meghallgatásával. (Pedig mint tudjuk, Liszt maga is sok szenvedésen ment keresztül hosszú élete folyamán.) Érdemes megemlíteni egy történetet, amely megvilágítja ennek a két, emberileg is nagyon különböző művésznek az egymáshoz való viszonyát: 1876-ban, a Walküre egyik próbáján Bayreuthban Liszt is jelen volt. A második felvonásban, Sieglinde áriájánál Wagner megfogta Liszt karját és így szólt: „Papa, most jön az a téma, amit tőled vettem el!“ - „Nem baj,“ - felelte Liszt - „legalább egyszer hallja valaki...“ Ez a téma a Faust-szimfónia elején áll, és Wagner így kiáltott fel, amikor ezt a művet először hallotta: „Sok szép és hatalmas dolog van a zenében, de ez a muzsika isteni, gyönyörű!“ Annyira tetszett neki, hogy Sieglinde is így énekelt később... És amikor Wagner egyszer az „örökös klimpírozás“ miatt panaszkodott (Liszt néhány zongoristát meghallgatott a Villa Wahnfried-ban veje távollétében, s az a vártnál

hamarabb hazajött), kellemetlen jelenet következett. Liszt ezentúl nem lakott többet Wagner házában.

„Le génie oblige“ - mi az, hogy lángész, ki a lángész? Arthur Schnitzler egyik hőse valamelyik drámában körülbelül ezt mondja: Mi a különbség a zseni és a tehetség között? A zseni olyan, mint a csillag az égen, elérhetetlen távolságban ragyog. A tehetség pedig lámpa egy szobában. A csillagot, még a legkisebbet is csak erős messzelátóval lehet látni, de ha egy könyvet akarunk olvasni, mégiscsak a lámpát kapcsoljuk be... Liszt Ferenc születésekor nagy üstökös volt látható az égen, tudományos nevén „1811 I“. Sokan láttak később ebben a ritka természeti tűneményben valamiféle, Liszt születésével kapcsolatos szimbólumot, és ahogyan ennek az ritka égi jelenségnek két csóvája volt, úgy lehetne Liszt életében is a két legfontosabb kiemelkedő tulajdonságról beszélni: nagy művészetéről és mély emberségéről.

Ez év március elején Sopronban Liszt-szimpoziumon találkoztak három ország zenei egyetemének tanárai és fiatal művészei. A kétnapos „zongorista-invázió“ sokatmondó témakört igyekezett megvilágítani, amit maga a találkozó címe egy szóban így foglalt össze: „Wunderkind“. Sopron joggal érezheti magát Liszt városának, hiszen a gyermek Ferenc 9 éves volt, amikor élete első hangversenyén óriási sikerrel itt adta elő Ferdinand Ries Esz-dúr versenyművét. Liszt valóban csodagyerek volt, akiben nem aludt ki, sőt egyre növekedett a benne lobogó láng, végigkísérve és felforrósítva egész életét, és mindenkiét, akinek az a szerencse megadatott, hogy hallhatta vagy akárcsak ismerhette őt.

Munkám természetéből adódik, hogy sok kisebb-nagyobb tehetséggel találkozom. Néha elképesztő „mutatványok” tanúja lehetek, de mindez bizony sok esetben nemigen több, mint pillanatnyi akrobata teljesítmény, ami elhalványul, ahogy szaporodnak a centiméterek... Így teljes meggyőződéssel tudtam az előadásomat Sopronban ezzel a mondattal kezdeni: „Csodagyerek nincs, csak csodálatos gyerek van.” Hiszen sok ma élő nagy művész gyermekkorát nem ismerjük és nem is igen érdekes, ki mit tudott már apró korában, az számít, amit ma hallunk tőle. Mozart-, Beethoven-, Liszt-féle tünemények igen ritkán születnek erre a világra. Sok a sztár, kevés a földre szállt égi csillag...

Mint tudjuk, Liszt nemcsak híres zongoraművész volt, hanem már gyermekkorától kezdve rendszeresen komponált is, és ma joggal ott a helye a legnagyobb zeneszerzők sorában. Tizenöt éves volt, amikor megalkotta a tizenkét etűdből álló, fiataloknak szánt zongoraművét. Ezekből az Opus 1-ként szereplő darabokból nőttek ki később a nagy transzcendentális etűdök, melynek mindegyike azoknak valamelyikére „tekinthet” vissza. A híres Mazeppa gyökerei például az Op.1-es sorozatnak a negyedik, d-Moll kompozíciójában bújnak meg...

Messzire vezetne, ha minden művet meg akarnánk itt említeni. Talán csak azokról szólnék, amelyeket a még ezt a kirobbanóan sikeres életén is nemegyszer keresztülvágó keserves útszakaszok hoztak létre. Eszembe jut a „Hat consolations”, a csendes „Vigasztalások”-sorozat, melyekben nyoma sincs a liszti bravúrnak, annál több mély együttérzés beszél a hangokból. Annyira hittem ezeknek a kis műveknek a vigasztaló erejében, hogy amikor egy gyászruhás házaspár gyermekének temetését jött megbeszélni Édesapámhoz, a lelkészi iroda fölött lévő lakásunkban halkán elkezdtem játszani az 5., E-dúr darabot...

Talán a legmeggrázóbb sötétséget a „Funérailles” (Temetés) című kompozíció festi elénk. Nem kell ahhoz zenésznek lenni, hogy hallatára egyszerre csak halkán ismét megszólaljon bennünk egy valamikor rég elnémult harangszó, melynek hangjai mellett kísértünk egy kedvest utolsó útjára, s most talán még a koszorúk illatát is érezni véljük újra. És ha már a bánat-szülte művekről beszélünk, nem szabad azt az egyet sem kihagyni, amelynek a végén a szomorúság erdeje fölött kivilágosodik az égboltozat és a megbékélés nyugalma árad el a győzedelmes hangok nyomán. Ezt a művet Liszt akkor komponálta, amikor Blandine leánya gyermeke születése után egy héttel meghalt. Ez már a második sír volt, amely egy Liszt-gyermek fölött domborodott: három évvel azelőtt 18 évesen tüdőbaj vitte el Liszt Dánielt. „Weinen, Klagen” a címe ennek

az egyik Bach-kantátának a félhangonként a mélybe süllyedő basszusára írt variáció-sorozatnak, a teljes cím pedig így hangzik: „Weinen, klagen, sorgen, zagen ist des Christen Tränenbrot.” A szinte zokogó f-moll mű a sok panaszkodás és szenvedés kitörései után végül megcsendesedve fordul a békés F-dúr hangnembe, és halkán, szinte a túlvilágról üzenve éneklő a korált: „Was Gott tut, ist wohlgetan...” Talán a gyászoló Lisztnek eszébe jutottak Daniel utolsó szavai, aki halála órájában nem az elmúlást, hanem új, eljövendő életét látva maga előtt így búcsúzott: „Előremegyek, hogy a helyeteket előkészítsem...” (Dr. Eduard v. Lisztnek, a komponista nagybátyjának írt levele alapján.) 1862-ben, két hónappal Blandine halála után pedig így hangzott a rokonnak írt levél: „Blandine helye ott van a szívemben Daniel mellett. Mindketten a megtisztulást, könyörgést, vezeklést jelentik nekem. Ha majd egyszer a halál közeleg, ne találjon készületlenül vagy telve kételyekkel. A lélek-könnyeimnek lacrimatoriumot készítek, a kedves élő szeretteimnek lángot gyújtok, a drága halottaimat testi-szellemi urnákban őrzöm. Ez vezet a művészet felé vezető utamon.”

Mindez talán elég is lenne, hiszen ennél szebb, méltóbb befejezést nehéz volna találni. Azért mégis hadd fűzzek néhány vidámabb gondolatot is az elmondottakhoz. Érdekes talán elgondolni, hogyan nézett ki a Liszthez vezető tanárok névsora és milyen növendékek viselték irányító keze nyomát. Liszt már 9 éves korában Carl Czerny tanítványa volt, aki viszont az egyik legnagyobb mester, Beethoven keze alatt vált virtuózzá... Liszt egyik híres diákja Tomán István volt, akinek többek között a Zeneakadémián Walter Stella, az én nagyanyám is növendéke volt. Tománnak mondta egyszer a Mester: „A művész ne úgy lépjen a közönség elé, mint a vádlott a bíró elé, hanem mint a pap, aki az igazat és a szépet nyújtja az embereknek.”

Befejezésül még egy kis történetet mondanék el: Párizs nagy művészi központ volt Liszt idejében. Sok híres zongorista és más hangszeres virtuóz vetélkedett akkoriban – akárcsak ma - egymással a közönség kegyeiért. (Akkor tűnt fel a legendás hírű hegedűs, Niccolò Paganini is.) Az egyik híresség Liszt mellett egy Sigismund Thalberg nevű zongoraművész volt. (Zongorája ma a bécsi Hangszermúzeumban áll.) Komoly vetélkedés folyt a két ember között a dicsőség pálmája elnyeréséért. Végül rábízták a versengés kimenetelének megítélését a zenekritikusok tollára. Mindketten adtak egy nagyszerű hangversenyt. Nagy érdeklődéssel várta a zeneértő nagyrőmű közönség a zsüri döntését: vajjon ki a győztes? Másnap megjelent az újságokban az eredmény: Thalberg az első! Liszt pedig - az egyetlen!

Joó Imola, a Bécsi Zeneművészeti Egyetem tanára

Pünkösöd, Pentecost, Sávuoht - Giotto és Maulbertsch árbrázolásában

Nézzük csak, mit is olvashatunk a Szentírásban a közelgő ünnepről. Az Apostolok Cselekedeteiből (ApCsel 2,1-41) értesülünk az első pünkösdi eseményekről. Megtudjuk, hogy az apostolok Máriával és „mindenféle nemzetből jövő istenfélő zsidókkal” együtt Jeruzsálemben tartózkodtak, hogy közösen megüljék a Pesszach, azaz Húsvét utáni ötvenedik napon megtartott ünnepet. Ezt a zsidó vallásban ma is - héberül Sávuohtnak - a „kinyilatkoztatás napjának” nevezik. Egyrészt (mediterrán) aratási ünnep, másrészt a Sínai hegyen történt törvényhozásról, a tízparancsolat átvételéről való megemlékezés napja. „*Hirtelen mintha, csak sebes szélvész közeledett volna, zaj támadt az égből és egészen betöltötte a házat ahol egybegyűltek. Majd pedig szétoszló, tüzes nyelvek lobbantak föl előttük és leereszkedtek mindegyikükre. Valamennyien elteltek Szentlélekkel és különféle nyelveken kezdtek beszélni, úgy, amint a Szentlélek szólásra indította őket.*” olvassuk a történesek lényegét.

Mikor ehhez a cikkhez megfelelő képanyagot kerestem, egy érdekes művészettörténeti párhuzamra figyeltem fel, amit ismertetni szeretnék a kedves Olvasóval is.

Három pünkösödöt ábrázoló freskóra bukkantam Páduában és Sümegen. Ezek két egyszerű és kisméretű templomban illetve kápolnában található, melyek kívülről nézve említésre sem lennének érdemesek, hacsak belül nem tartalmaznának igazi remekműveket. Mindkét épület belsejének kifestését egy-egy zseniális művészre bízták, akik a falakon és a mennyezetre képciklusokban elevenítették meg a megváltás történetét. Ezt ugyan merően eltérő stílusban és felfogásban tették, hiszen 454 év választja el egymástól a két freskó-sorozat létrejöttét, de mindketten a korukat meghaladva – mondhatnánk korszakalkotóan modern módon – valósították meg feladatukat.

Giotto és Maulbertsch a mecénások elképzeléseinek megfelelően, pontos és bonyolult teológiai utasításokat kaptak a képek tartalmát illetően. Jogosan feltételezhetjük, hogy mindkettőjüknek nagy megtiszteltetés, kihívás és öröm lehetett egy templom teljes képprogramját egységesen megkomponálni és megvalósítani. Mindketten életük 30-as éveinek közepén, alkotóképességük fénykorában kezdtek neki a nagy feladatnak.

Giotto di Bondone (1267-1338) firenzei festő 1303 körül meghívást kap Enrico Scrovenignitől, egy gazdag nemes, bankár és kereskedőtől, hogy fesse ki palazzója melletti kápolnáját Páduában. Ezt az Arena- vagy Scrovegni kápolna néven ismert 13x8 m² alapterületű

épületet dongaboltozattal fedék le. A teljes belső falat, a padlótól a mennyezetig, Giotto 43 felületre osztotta. A falakon három sávban, egymás fölött Mária születésétől a pünkösdi eseményekig Mária és Krisztus életének történetét láthatjuk egy nagy freskóciklus formájában.

Giotto a bizánci stílushoz közel álló gótikus olasz festészeten nevelkedett. A bizánci festészet a koraközépkori művészek számára egész Nyugat-Európában példaképnek számított. Konstantinápolyban őrizték meg az ókori, hellenisztikus ábrázolásmód jellegzetességeit, melyeket a keresztény motívumokra is alkalmaztak. Idővel kialakult egy bizonyos, az ikonokra jellemző, kétdimenzionális stílus, amely az ábrázolt személyeket frontálisan helyezi el a kép síkjában. Ezt látjuk a templomok mozaikjain is.

Ezzel szemben Giotto lényegesen újított, hiszen geometrikus rajzzal alakjait a három dimenziós térben helyezi el. Szerkesztései mértanilag még nem tökéletesek, de jóval pontosabbak és következetesebbek mint egynéhány őt megelőző festőé.

A pünkösdi ünnepre összejött apostolokat egy oszlopokon álló gótikus fülkébe helyezte, úgy, mintha egy asztal körül egy fapadon üldögélnének, egymással beszélgetve. Fejük fölött a Szentlélek sugarai láthatóak. Négy alakot szemben, négyet háttal négyet pedig oldalnézetből festett meg a mester. Olyan, mintha egy átlátszó babaházba ültetett apró figurákat látnánk. Alaposabb megtekintés közben viszont felfedezhetjük, milyen életszerű és differenciált az apostolok ábrázolása. Arc kifejezésük, mozdulataik, testük formája egyéni. Giotto ezzel az új festői felfogással és rajzolás-technikai újításával létrehozta a reneszánsz festészetre jellemző térábrázolást. Ezért is tekintjük őt a korai reneszánsz legjelentősebb festőjének.

Absender: P.b.b.
Ungarisch-Evangelische Gemeinde
AB in Österreich
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien
Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M

Medieninhaber und Herausgeber: Ungarisch-Evangelische Gemeinde A.B. in Österreich, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.
 Lelkészi hivatal telefonszáma: +43/650/58 777 12, Home page: www.evangel-ungarisch.at E-mail: evang-ungarisch@aon.at
 Bankverbindung: Bank Austria, A-1011 Wien, Schottengasse 6.
 BLZ 12000. Konto Nr. 0029-04191/00. IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW
 Redaktion: Dr. Solymár Mónika, Géza Schubert

Franz Anton Maulbertsch (1724-1796) a késő barokk, azaz rokokó festészet kimagasló képviselője. Ugyan a Bodeni tó partján született és Bécsben tanult, mégis legfontosabb műveit a Monarchia keleti részein, Magyarországon alkotta meg. Ezekhez tartozik a sümegi plébániatemplom freskó-ciklusa, amelyet 1757–78 között festett meg. Itt is a megváltás története látható, 17 képre bontva, ádventtől Krisztus mennybemeneteléig.

A pünkösdi eseményeket két jelenetre bontva, egymás fölött a főhajó bal oldalán ismerjük fel. Az ablak fölötti képen Mária és az apostolok egy képzeletbeli, nyílt kupola alatt ülnek illetve térdelnek, amelynek nyílásából forgószél fúj és lángnyelvek hullanak fejükre. Mindnyájan riadtan és lenyűgözve pillantanak a nyílt ég felé. A drámai jelenetnek alulnézetből mi is részesei lehetünk, amikor felnézünk a boltozatra.

Az alatta látható nagy képen *Péter pünkösdi prédikációját* festette meg Maulbertsch. Ez az esemény a Szentlélek sugallatának közvetlen következménye. Péter a kompozíció központjában az ég felé mutat, ahol feje felett egy angyal az evangélium könyvét tartja. Legfölül a Szentlélek lebeg galamb alakban, beragyogva az egész képet. Péter körül egynehány

apostolt látunk, mindnyájuk feje felett lángnyelvek lobognak.

A kép két szélén a Szentírásban felsorolt “mindenféle nemzetből jövő” embereket látunk különböző jelmezben. Balra egy bajszos, kopasz, hajtincses török alak ül buggyos nadrágban. Mögötte fehér ruhás, turbános szerezsen figyeli Péter szavait. Jobbra, vele szemben egy szintén fehér turbános, szakállas hindu meg egy római harcosra emlékeztető izmos alak áll és figyeli a prédikációt. Péter lábánál egy asszony ül áhitatosan, az ölében alvó gyermekével. Az egész jelenet helyszíne csak sejthető. A látható kőpadló, lépcsők és egy pillér egy templom belsejére utalnak. De nem is ez a lényeg. Maulbertsch az Ige erejét színpadiasan, barokk dinamikával és mondhatni impresszionista ecsetkezeléssel festi meg. A látvány magával ragad, ezzel a kép nézője is a prédikáció hallgatójává válik. Az illúzió intenzitása felérni látszik a bibliai csoda erejével.

Ahogy Giotto ábrázolásával visszaadta szereplőinek a három dimenziális teret, úgy Maulbertsch ismét kiragadja alakjait onnan, hogy egy magasabbrendű, misztikus fényben úszó térbe helyezze őket.

Páll Csilla művészettörténész, Baden

